

Barnehagens pedagogiske lederes oppfattelse av risikofylt lek

Hvilken forståelse har pedagogiske ledere av risikofylt lek, og hvordan forholder de seg til risikofylt lek i barnehagen?

av

Bernt Ludvik Gravråk

Kandidatnummer: 705

Veiledere: Rune Storli og Mari Heldal

Bacheloroppgave

Natur- og nærmiljø

Trondheim, april 2013

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Problemstilling	3
1.2 Oppgavens innhold og struktur	3
2. Teoridel	4
2.1 Lek	4
2.1.1 Risikofylt lek	4
2.2 Læring	6
2.2.1 Nytteverdi	6
2.3 Voksenrollen	7
2.3 Sikkerhet i barnehagen	9
3. Metodedel	10
3.1 Valg av metode	10
3.2 Valg av informanter	10
3.2.1 Informantene	11
3.3 Forskerrollen	11
3.4 Metodekritikk	12
4. Datamateriale og drøfting	13
4.1 Fokus og kunnskap	13
4.1.1 Data	13
4.2 Tilpasning	17
4.2.1 Data	17
4.3 Erfaring	18
4.3.1 Data	18
4.4 Håndtering	22
4.4.1 Data	22
5. Avslutning	23
Litteraturliste	25

1. Innledning

Temaet for denne oppgaven, er risikofylt lek. Bakgrunnen for at jeg ville jobbe med nettopp dette temaet har mye med min egen oppvekst å gjøre. Som barn var jeg utrolig aktiv og søkte stadig nye og spennende utfordringer. Jeg var ofte å finne hengende opp ned høyt oppe i et tre, akende i stor fart nedover en bakke eller i vilter lek med mine brødre. Den gleden og spenningen jeg fikk gjennom denne typen lek sitter i meg den dag i dag. Disse opplevelsene fra barndommen er selvfølgelig med å påvirke mitt syn på denne typen lek. Jeg mener det er viktig at også dagens barn skal få de samme mulighetene som jeg fikk til å drive med denne typen lek. I dagens samfunn jobber foreldrene, mens barna er i barnehagen. Leken i nabolagene er i ferd med å forsvinne. Derfor er det opp til personalet i barnehagen å se verdien, samt tilrettelegge for den risikofylte leken. Siden det er de pedagogiske lederne som har hovedansvaret for arbeidet på avdelingene vil jeg gjennom denne oppgaven se på deres oppfatninger av risikofylt lek samt hvordan de forholder seg til det i barnehagen. Ut fra dette ble problemstillingen min følgende:

1.1 Problemstilling

Hvilken forståelse har pedagogiske ledere av risikofylt lek, og hvordan forholder de seg til risikofylt lek i barnehagen?

1.2 Oppgavens innhold og struktur

Denne oppgaven består av fire deler. I den første delen vil jeg presentere begrepet risikofylt lek og annen relevant teori som jeg også vil benytte meg av i drøftingen. Hovedtyngden av teorigrunnet rundt den risikofylte leken er hentet fra forskningsarbeidet til Sandseter. Hun skrev doktoravhandlingen «Scaryfunny: a qualitative study of risky play among preschool children» i 2010. I den neste delen vil jeg presentere metodedelen. Denne delen er bygd på teori fra Dalland (2012). Videre har jeg slått sammen mine dataresultater med drøftingen. Dette har jeg gjort for å gjøre oppgaven mer oversiktlig og lettleselig. Avslutningsvis vil jeg sette funnene i drøftingen opp mot problemstillingen, samt komme med noen tanker og refleksjoner til slutt.

1. Teoridel

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (KD 2006/2001), heretter omtalt som Rp (06/11) sier at leken skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen. Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Videre sier Rp (06/11) at leken er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. Før jeg beskriver hva som kjennetegner den risikofylte leken synes jeg det er naturlig å beskrive hva som menes med lek, og hva som kjennetegner den.

2.1 Lek

I følge Huizinga (1949, her i Bagøien 1999) er barn av natur *Homo ludens*, det lekende menneske. Gjennom alle tider har barnet lekt. Men hva er egentlig lek? Lek har vist seg å ha flere forskjellige funksjoner for barn og voksne. På bakgrunn av dette kan det være vanskelig å definere hva lek faktisk er. Lillemyr (2009) at lek er en indre motivert aktivitet som engasjerer barnet på en oppslukende måte. Gjennom leken blir barnet både kjent med seg selv og sine omgivelser. For barnet har leken et fristende og lystbetont preg, og det er et mål i seg selv. Leken kan stimulere alle sider ved barns utvikling, og for barnet er den meget sentral med tanke på læring. Vi skiller mellom ulike leketyper, som funksjonslek, rollelek, regellek, bevegelseslek og konstruksjonslek. I denne besvarelsen har jeg valgt å fokusere på den risikofylte leken. Denne typen lek springer ut fra bevegelsesleken (Lillemyr, 2009). Lek og bevegelse henger tett sammen. Barn har en indre trang til å bevege seg fordi det er morsomt, spennende og mestrende (Kibsgaard & Sandseter, 2010).

2.1.1 Risikofylt lek

Sandseter (2010a) beskriver den risikofylte leken som en fysisk lek som er utfordrende og spennende, og som innebærer en risiko for at barnet kan skade seg om noe går galt. Fra tidligere er det kun Ball (2002, her i Rønning, Diesen, Hoveid & Pareliussen, 2012) som har prøvd seg på å kategorisere den risikofylte leken. Ball (2002) definerer risikofylt lek som lek som involverer muligheter for utfordringer, testing av grenser, utforsking av grenser for risiko, og det å lære om risiko. Også Rp (06/11) sier at personalet skal inspirere alle barn til å søke fysiske utfordringer og prøve ut sine kroppslige utfordringer.

Dette er en type lek som ofte forekommer utendørs i det Sandseter (2011) beskriver som den frie leken. Studier viser at noe av årsaken til dette er at naturmiljøer som skog og fjære gir høyere utfordringer og spenningsopplevelser enn standardiserte lekeplasser (Sandseter, 2010c). Denne typen lek er også en naturlig del av barns lek. Her får de både utforsket seg selv og sine omgivelser. Det er gjennom denne typen lek barn bryter nye barrierer ved å prøve nye og spennende ting. Leken kategoriseres som risikofylt når man balanserer på kanten mellom herlig og intens spenning og ren frykt. Man kjenner på begge følelsene samtidig i en slags skrekkblandet fryd. Gjennom å leke slike typer lek oppnår barna positive følelser som glede, spenning og stolthet (ibid).

Sandseter (2010c) har spesifisert den risikofylte leken i seks ulike kategorier som beskriver hvordan barn engasjerer seg i denne typen lek. Disse kategoriene er leker med stor høyde, hvor det er fare for skade ved fall. Leker med stor fart, hvor man kan treffe noe eller noen. Leker med farlige redskaper, som bruk av øks, kniv, sag og hammer. Leker nær farlige elementer, hvor man kan falle ned eller inn i noe. Leker som innebærer kamp, hvor barna ved bryting, slåssing og fekting kan skade hverandre. Leker hvor barna kan forsvinne eller gå seg bort når de er uten oppsyn i skogen og lignende (ibid).

Man finner også fellestrekk til flere av Sandseters kategorier i andre typer lek. Leker som innebærer kamp kan blant annet gå under navnet under rough-and-tumble play. Dette begrepet omfatter såkalt knuffelek, som er en form av den fysiske leken og bevegelsesleken (Lillemyr, 2009). Boltrelek og lekeslåssing er en annen form for sosial lek der to eller flere barn leker kroppslig sammen. Dette er en fysisk lek der deltagerne bryter, slår, hopper på og slåss med hverandre i en vennskapelig og leken atmosfære (Storli, 2012). Rasmussen (1996) beskriver i Orden og kaos noe han kaller deep play. Dette mener han omfatter leker som krever vågemot. De som leker beveger seg på en grense som konstant ildner til overskridelse. Det handler om å utfordre seg selv gjennom for eksempel å se hvem som tør å klatre høyest i treet eller kjøre baklengs på akebrett ned en bratt bakke (Rasmussen, 1996).

I denne sammenhengen er det også relevant å nevne flytsonemodellen til Chikszentmihaily. Han beskriver flow som en opplevelseshet, som ligger hinsides angst og kjedsomhet. Skal man oppleve denne flyten må det være en rimelig likevekt mellom kravene (challenges) og våre evner (skills). Er det slik at våre evner er mye bedre og høyere enn kravene, blir det for kjedelig (Chikszentmihaily, 1975, her i Rasmussen, 1996). Modellen har likhetstrekk med den

risikofylte leken fordi barn som befinner seg i flytsonen vil oppleve gleden av å mestre å utvikle nye evner.

2.2 Læring

Her vil jeg skrive om hvilken verdi risikofylt lek har for barn. Ifølge Storli (2012) skiller vi mellom egenverdien og nytteverdien. For barnet er lekens verden dets egen verden. Den har en helt spesiell verdi. Når barn leker er de i en tilstand som er indremotivert. Leken er verdifull, og et mål i seg selv. Man leker for lekens skyld (Lillemyr, 2009).

Med nytteverdi menes hva barn lærer av denne typen lek. Barna utvikler erfaringer som støtter deres utvikling (Storli, 2012). I kapittelet «Når det kiler i magen, må æ bare flir og hyl» har Sandseter (2010c) skrevet om hva barn lærer gjennom den risikofylte leken. Derfor vil teorien min under 2.2.1 være hentet fra nettopp dette kapittelet.

2.2.1 Nytteverdi

Her vil jeg gå nærmere inn på barnets utvikling på ulike områder når det kommer til den risikofylte leken,

Sandseter (2010c) påpeker at barn som er fysisk aktive, og som søker ulike motoriske og fysiske utfordringer i leken vil få en bedre motorisk kontroll. Gjennom denne fysiske og utfordrende leken vil barna få en sterkere kropp, samt lære å bruke den mer hensiktsmessig. Dette gjelder ikke bare i hverdagslige situasjoner, men spesielt i risikofylte situasjoner.

Videre nevner også Sandseter (2010c) at det er mye sosial læring i denne typen lek. Barna driver ofte med denne typen lek sammen med andre. Dette gjelder spesielt kampeleker. Gjennom lekeslåssing og annen kroppslig lek får barna blant annet erfaring med måling av krefter, makt, underlegenhet, overlegenhet, tilpasning, fleksibilitet og ikke minst problemløsning. Blant barn i barnehagen og småskolealder er det også en positiv effekt at de gjennom kampeleker får trent seg på å kontrollere sin egen aggressivitet. For den sosiale utviklingen er det viktig at barn lærer seg å regulere sin egen aggresjon, samt at de lærer å forstå andres. Barn som er aggressive og bråkete kan ha problemer med å få venner siden de ofte blir mislikt av de andre barna (ibid).

Gjennom å delta i den risikofylte leken blir barna flinkere til å takle det Sandseter (2010c) hevder er medfødte redsler som for eksempel høydeskrekk, vannskrekk og separasjonsangst. Man er skeptisk og redd for ting som kan være farlige for oss, selv om man ikke har negative erfaringer med dem. Selv om dette er stimuli barna i utgangspunktet er skeptisk til, oppsøker de det gjennom leken ved å klatre, leke i og i nærheten av vann, samt ved å gå på oppdagertur alene (Sandseter, 2010c). Ved å nærme seg det de frykter i eget tempo og gjennom lekens relativt trygge rammer lærer de å mestre det de tidligere fryktet (Aldis, 1975, her i Sandseter 2010c). Barna trenger ikke frykte noe de mestrer, men da er det også viktig at de får muligheten til å nærme seg risikoer. Ved å gjøre seg erfaringer med risikofylte situasjoner vil barnet få et langt mer realistisk syn på den faktiske risikoen, og vil dermed være flinkere til å velge den beste løsningen for å mestre situasjonen når og hvis den skulle oppstå (Boyesen, 1997, her i Sandseter 2010c).

2.3 Voksenrollen

Sandseter (2010a) hevder at man i det norske samfunn har en tradisjon som verdsetter utforskertrangen til barna og legger til rette for at de skal ha mulighet til utfordrende lek i variert terreng. Siden jeg skal se på pedagogisk leders forståelse av risikofylt lek vil det være relevant å se på voksenrollens betydning for barns mulighet til utøvelse av den risikofylte leken. Som Pape (2006) påpeker bør voksne som jobber i barnehage ha en levende interesse for mennesker, og da spesielt for barn. Her er det viktig å fokusere på barnas sterke sider. Dette samsvarer med hva Sjøvik (2007) skriver om at ved å fokusere på barnets sterke sider vil barnet motiveres til å prøve nye utfordringer og dermed få en positiv utvikling.

Sandseter (2010c) skriver at holdningene og praksisen til de ansatte er viktige for at barn skal få mulighet til å prøve seg på utfordringer og det å mestre risikoer i leken sin. Det er de ansatte i barnehagen som fastsetter rammene for muligheter for og begrensinger på hvordan barn får utfolde seg i leken sin. Det er altså viktig å være oppmerksom på barns mestringsnivå og spenningsnivå. Sandseter (2010a) understreker viktigheten av at personalet ikke må la sin egen bekymring bestemme hva barnet kan få lov til eller ikke. Det er viktig at alle barn får oppleve spenning og glede ved å føle på den herlige følelsen av skrekkblandet fryd.

Ifølge Lundhaug (2010) er det også viktig med tilstedeværende voksne i barnehagen. Voksne som kan være med å hjelpe barn i leken. Vygotskij kaller dette «støttende stilas». Dette går ut

på at en annen person kan lære barnet hva lek er, samt hvordan de sosiale spillereglene fungerer. Dette kan være avgjørende for at barnet skal oppnå et høyere aktivitetsnivå, samt at de kan få støtte til å videreutvikle leken (Lundhaug, 2010). Blume (2003) nevner også noe han kaller en positiv læringsatmosfære. Dette går ut på at barn i fellesskap lærer å løse eventuelle problemer og konflikter som oppstår i leken.

Studier viser at ansatte i barnehagen bekymrer seg raskere over risikofylte aktiviteter enn andre (Andersen, Asla & Bjørnholm, 2004, her i Sandseter 2010c). Ifølge Sandseter (2010c) er dette et resultat av blant annet ens personlige risikovurdering, bekymring for skade samt en forhøyelse av bekymring på bakgrunn av at man som ansatt har ansvaret for barna. Sandseter & Little (2012) sier også at norske barnehageansatte har en sterk ansvarsfølelse nettopp på grunn av at de passer andres barn, ikke på grunn av sikkerhetslovgivning eller frykt for å bli saksøkt.

Ifølge Rasmussen (1996) vil grensene for hvilke typer lek som aksepteres av de voksne variere fra barnehage til barnehage. Noen steder tillates det at barn driver med støyende og vilter lek. Barna får klatre høyt i trærne og lekeslåsingen har en sentral plass i hverdagen. Andre steder får ikke barn løpe rundt og de ansatte sager ned de nederste greinene på trærne fordi de mener det er utrygt. Breivik (2001) mener barndommen gjennom mer voksenstyrte inneaktiviteter og forsiktigjøring har blitt kjedelig og lite stimulerende og utviklende.

Sandseter (2010c) poengterer hvor viktig det er at personalet ser verdien av at barn får holde på med denne typen lek. Det å reflektere rundt sitt eget syn på risikofylt lek sammen med personalet kan være en god start. På denne måten kan man diskutere de ansattes bekymring for risikofylt lek, og hvordan man kan jobbe med hvordan man unngår å sette begrensinger for barna (ibid).

Det skal sies at det er en forskjell på kvinnelige og mannlige barnehageansatte når det kommer til denne typen lek. I følge Rønning & Fjerdingen (2004, her i Sandseter 2010c) er mannlige ansatte generelt mer spenningssøkende og har et mer liberalt syn på den risikofylte leken. Som Friis (2006) skriver er det flest gutter som er tapere i dagens skole. De har både dårligere karakterer og dropper ut av skolen langt oftere enn jenter. Tar man utgangspunkt i dette er det viktig å se på guttene i barnehagen og hvordan de voksne forstår og samhandler med guttene. På samme måten som at barn møter mange ulike kvinner i barnehagen, bør de også møte mange ulike menn. Barna trenger ikke en type mann, men mange forskjellige (Friis, 2006). Ifølge Bredesen (2004) kan det være en utfordring i barnehagen at menn og

kvinner skal gjøre de samme tingene. Mennene må kunne ta med barna på kjøkkenet for å bake, mens kvinnene kan ta med barna ut for å drive med bryting. Dette vil være med på å likestille kjønnene, istedenfor å øke fokuset på kjønn på en uønsket måte (Bredeesen, 2004).

2.3 Sikkerhet i barnehagen

Sandseter, Sando, Pareliussen & Egset (2013) har utarbeidet en rapport om kartlegging av hendelser og ulykker som medfører skade på barn i barnehage. På bakgrunn av min valgte problemstilling føler jeg det er naturlig å skrive litt om hvilke krav som stilles til sikkerheten, og på hvilket grunnlag vi har fått disse sikkerhetsforskriftene. Mye av teorien i 2.3 vil derfor være hentet fra denne rapporten; og heretter henvist til som (Sandseter et.al, 2013).

Sandseter (2010c) skriver at det er et økende fokus på barns sikkerhet i dagens moderne samfunn. Siden flesteparten av norske barn går i barnehage har personalet et stort ansvar for å ivareta deres sikkerhet. Som Sandseter, et.al, 2013) påpeker ønsker vi å skape sikre lekemiljøer for barna. På bakgrunn av dette har mange land i vesten innført sikkerhetsforskrifter for blant annet lekeplasser. I Norge omfatter dette Forskrift om sikkerhet ved lekeplussutstyr (DSB, 1996 her i Sandseter, et.al, 2013). Denne lovgivningen fører til at det er retningslinjer for hvordan barns lekemiljøer og lekeplasser skal utformes. Eksempler på retningslinjer er maksimum fallhøyde på lekeapparater, støtdempende underlag og utstyr hvor det er fare for at barn kan sette seg fast, klemme seg eller bli truffet av bevegelig utstyr. Bakgrunnen for disse retningslinjene er laget med tanke på forskning som viser at ulykker på lekeplasser skjer på grunn av fallskader fra lekestativ, barn som blir truffet av husker eller klemmer seg (Sandseter, et.al, 2013).

Internasjonal forskning viser derimot at den vanligste årsaken til skader ikke skyldes egenskapene ved lekeplussutstyret, men barns måte å bruke det på. For barn er det naturlig og utforske lekestativet på en kreativ og risikofylt måte. Det kan derfor virke som barns søken etter spenning gjør at de vil finne muligheter til å bruke lekeplussutstyret på en risikofylt måte uansett hvor sikkert utstyret er (Sandseter, et.al, 2013). Av forskingen som er foretatt kan det virke som det beste tiltaket for å redusere antall ulykker vil være å finne en balansegang mellom å la barna få utforske og praktisere sin egen risikomestring, samt tilstedeværende og støttende voksne (ibid). Ifølge Norsk skadestatistikk har barn i Norge aldri vært så trygge som

de er nå. Antall ulykker og dødsfall blant barn i Norge har hatt en sterk nedgang de siste 50 årene (Ellingsen, 2008 her i Wilhelmsen & Holte, 2010)

3. Metodedel

I denne delen av oppgaven vil jeg først klargjøre metodebegrepet, før jeg kommer nærmere inn på metoden jeg har valgt å benytte i min forskning. Videre vil jeg begrunne mine valg av informanter og gi en kort presentasjon av disse. Avslutningsvis vil jeg reflektere rundt valget av metode.

3.1 Valg av metode

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og kommer frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Aubert, 1985:196, her i Dalland, 2012). Når vi ønsker å få svar på noe bruker vi altså metoden som et redskap for å finne svaret. Vi skiller hovedsakelig mellom kvantitativ metode og kvalitativ metode. Den kvantitative metoden gir oss data i form av målbare enheter, mens den kvalitative metoden går mer i dybden og fanger opp mening og opplevelse som ikke lar seg måle. Begge disse metodene er med og forteller hvordan det enkelte menneske, grupper og institusjoner handler og samhandler (Dalland, 2012).

I min forskning benyttet jeg meg av et kvalitativt intervju. Her var målet å få mer utdypende og helhetlige svar. Selve formålet med denne typen intervju er å få tak i intervjupersonens egne beskrivelser av den livssituasjonen man befinner seg i. Målet er å erverve kvalitativ kunnskap, uttrykt med vanlig språk (Dalland, 2012). For å få gode og utdypende svar gjennom denne metoden er det også viktig med velformulerte tilleggsspørsmål.

3.2 Valg av informanter

Valget av informanter avhenger av hva man ønsker å finne ut av. Ut fra min problemstilling valgte jeg å intervju tre pedagogiske ledere. Gjennom mine år på DMMH og jobbing i ulike barnehager har jeg blitt kjent med en del pedagogiske ledere. Derfor var det naturlig å oppsøke personer jeg hadde kjennskap til fra tidligere. Det eneste mine informanter har til felles er at de har ansvaret for hver sin storbarnsavdeling, og at de har flere års erfaring som pedagogisk leder. Grunnen til at jeg valgte kun tre informanter var at jeg ville gå mer i

dybden, samt at det ville bli veldig tidkrevende med flere. Som også Dalland (2012) påpeker gir gode samtaler med få informanter mye stoff til en oppgave.

3.2.1 Informantene

I beskrivelsen av informantene har jeg valgt å gi de fiktive navn. Hovedårsaken til dette er at jeg vil gjøre oppgaven mer personlig.

Min første informant har jeg valgt å kalle Elin. Hun er 38 år gammel, og var utdannet førskolelærer i 2000. Min neste informant kaller jeg Grete. Hun er 42 år gammel, og utdannet seg i 1994. Min tredje og siste informant kaller jeg John. Han er 41 år gammel og utdannet seg som førskolelærer i 1997. Felles for mine informanter er at alle har flere års fartstid som pedagogisk leder.

3.3 Forskerrollen

Som Dalland (2012) skriver er det enkelte som mener studenter i en grunnutdanning ikke kan drive med forskning. Men forskning handler bare om å søke etter klarhet og forståelse i forhold til en sammenheng. God forskning knyttes opp mot i hvor stor grad forskningen gir klarhet rundt det som undersøkes. Som Dalland (2012) påpeker er det å gjennomføre sin egen undersøkelse være den beste måten å lære forskning på. På bakgrunn av dette så jeg på prosjektet som en stor utfordring.

Det å gjennomføre de kvalitative intervjuene krever så mangt av den som intervjuer. Først og fremst stilles det krav til at man er godt forberedt, har en godt utarbeidet intervjuguide samt at det utfordrer dialogferdighetene. Man må raskt kunne forstå situasjonen og hvordan man skal snakke for å bli forstått. Det er på bakgrunn av egne spørsmål man får svar. Evnen til å oppfatte og tolke svarene riktig er vesentlig for at du skal kunne stole på det du får ut av intervjuet (Dalland, 2012).

Da jeg skulle kontakte informantene dro jeg ut i barnehagene og snakket med dem. Den eneste informasjonen de fikk vite var at temaet var risikofylt lek. For meg var det viktigste med disse besøkene å gjøre informantene trygge på hva de ble med på. Jeg informerte om at det hele var anonymt, og at vedkommende kunne trekke seg når som helst. Videre forklarte

jeg også hvordan jeg ville bruke opplysningene i besvarelsen av oppgaven. Det ble også avklart at jeg fikk bruke båndopptaker under intervjuene. Jeg fikk også et muntlig samtykke av alle tre i forkant av intervjuene. Som Dalland (2012) påpeker må man gjennom hele denne prosessen tenke på de etiske aspektene. Dette er spesielt viktig for å ivareta et godt forhold til informantene som stiller opp. For de er det ofte en forutsetning at de skal være anonyme for å stille opp. Derfor er det viktig at dette blir ivaretatt. Ingen av opplysningene som kommer frem skal kunne knyttes til den enkelte informant (ibid).

3.4 Metodekritikk

Når metoden er gjennomført må man ta den opp til drøfting. Hva som fungerte bra, og hva som fungerte dårlig. Vurdering av metoden innebærer selvkritikk (Dalland, 2012). Det første man kan se på er intervjuguiden. Det er den som skal lede deg gjennom intervjuet. Skal man få utdypende svar som er relevante for problemstillingen må man stille de rette spørsmålene. I følge Dalland (2012) er det viktig at dataene er samlet inn på en slik måte at de er pålitelige. Bli spørsmålene oppfattet riktig? Tolker intervjueren svaret riktig? Er lyden på opptaket bra nok? I forkant brukte jeg derfor mye tid på å utarbeide intervjuguiden min. Siden jeg fikk testet spørsmålene på forhånd, samt var i tett dialog med min veileder underveis følte jeg meg trygg på guiden min.

Selve gjennomføringen av de kvalitative intervjuene synes jeg også gikk bra. Bruken av båndopptaker førte til at jeg kunne rette alt fokuset mot den som ble intervjuet. I forkant av intervjuene brukte jeg litt tid på å snakke med informantene om helt andre ting. Dette for å gjøre informantene mindre nervøse og mer trygg på meg.

Under samtalene brukte jeg som nevnt lydopptaker. Denne tar vare på alt som blir sagt, og gjør at man kan rette all oppmerksomhet mot informanten. I ettertid angrer jeg litt på at jeg ikke var mer bevisst på å observere kroppsspråket og notere underveis. Kroppsspråket kan være med på å understreke eller svekke utsagn. Det er nettopp en av fordelene med lydopptak at man kan notere slike observasjoner (Dalland, 2012). Dette er detaljer som kan være med å styrke påliteligheten i dataen som samles inn.

En mulig ulempe ved gjennomføringen av metoden kan være valget av informanter. Som Dalland (2012) påpeker hender det seg at studenter må benytte seg av kjente for å få data til

undersøkelsen sin. Dette var tilfelle i mine undersøkelser. Man bør derfor reflektere over i hvilken grad ens eget forhold til informantene kan ha påvirket svarene. To av informantene kjenner jeg godt gjennom tidligere praksiser. Vi har ikke diskutert temaet risikofylt lek i noe særlig grad gjennom praksis. Uansett har jeg meninger rundt dette temaet som kan gjenspeiles i mitt daglige samspill med barna. Dette gjorde at jeg var ekstra bevisst på hvordan jeg ordla meg under intervjuene. Den strukturerte intervjuguiden hjalp meg på god vei, og førte til at jeg slapp å komme med altfor mange oppfølgingsspørsmål. En av farene ved slike oppfølgingsspørsmål er at man kan påvirke svarene til informantene. Siden jeg har jobbet såpass med å unngå føringer i spørsmålene, føler jeg at dataene jeg har samlet inn er pålitelige.

4. Datamateriale og drøfting

I denne delen skal jeg se på dataene jeg fikk gjennom intervjuene med de pedagogiske lederne. Jeg vil koble de innsamlede dataene opp mot teori og egne tanker. Jeg har valgt å dele oppgaven inn i fire deloverskrifter. Disse er: Fokus og kunnskap, tilpasning, erfaring og håndtering. Grunnen til at jeg deler opp i deloverskrifter er for å få en bedre oversikt over oppgaven. Drøftingen vil komme på slutten av hver deloverskrift.

4.1 Fokus og kunnskap

Den første deloverskriften har jeg valgt å kalle fokus og kunnskap. Dette var spørsmål som gikk på informantenes egne forståelser av risikofylt lek, læringsutbytte og hvordan barnehagen jobber med det.

4.1.1 Data

- Hvordan vil du definere begrepet risikofylt lek?

På dette spørsmålet svarer både Elin og John at det er en type lek hvor det er fare for at barna kan skade seg. Det Grete assosierer med risikofylt lek er at det er en type lek som gir barna et kick, og at det er en type lek som er spennende å holde på med. En lek som er litt på grensen.

- Hvilke typer lek mener du omfatter dette begrepet?

Alle informantene nevner klatring og lekeslåsning når de skal beskrive hvilke typer lek begrepet omfatter. Elin gir også en generell beskrivelse av at alle aktiviteter hvor barn kjenner et sug i magen og at det samtidig er litt skummelt kommer inn under denne typen lek. Videre nevner hun også risikoen ved at barna får spikke med kniv når det er ute på tur. Både Elin og John sier at aking i stor fart også kan betegnes som risikofylt. Grete nevner også det å ferdes på skumle turområder med stup.

- Hvilken nytte har denne typen lek for de som holder på med den?

Elin tror lekeslåsningen er spesielt viktig for guttene i barnehagen. De lærer om seg selv og sine grenser. Hun tror de som leker denne typen lek blir tryggere på seg selv. De utfordrer sin egen komfortsone og blir tryggere på hvem de er. Grete mener den risikofylte leken bidrar til å styrke både kroppen og motorikken. Hun sier videre at de gjennom lekeslåsningen får målt krefter samt kjenne på egne og andres grenser. Grete mener også at det er mye sosial læring i boltreleken og lekeslåsningen. John er opptatt av at de får brukt kroppen sin. Han mener barna lærer å kontrollere sinnet sitt gjennom lekeslåsningen, samt at de lærer seg reglene som settes i leken. Når det kommer til denne typen lek sier han også at det er viktig at barna får troen på seg selv. De ser at de faktisk klarer det.

- Har barnehagen fokus på risikofylt lek?

Både Elin og John sier at barnehagen ikke har satsning på den risikofylte leken i barnehagen. Men begge sier videre at deres barnehage har fokus på fysisk aktivitet og det å bruke kroppen sin. Begge sier også at i deres planarbeid er det mer fokus på sikkerheten. John forteller at i hans barnehage har de jobbet veldig mye med risikovurdering av hele barnehagen og dens turområder. Grete sier at hennes nye styrer har brakt boltrelek og lekeslåsning inn i barnehagen. Da temaet ble presentert leste personalet seg opp på relevant teori. Hun nevner videre at dette har gitt henne et nytt syn på denne typen lek, og at hun ser den er nyttig for barna. Hun ser at flere av barna er opptatt av denne typen lek.

4.1.2 Drøfting

På spørsmålet rundt definisjonen av risikofylt lek svarer både Elin og John at det er en type lek hvor barna kan skade seg. Dette synes jeg er en kort og grei beskrivelse av den risikofylte leken. Grete fokuserer på spenningsaspektet, og at dette er en lek som gir barna et kick. Begge svarene har rot i det Sandseter (2010a) sier om at den risikofylte leken er en fysisk lek som er utfordrende og spennende, og som innebærer en risiko for at barnet kan skade seg om noe går galt. Grete nevner ikke risikoen for skade, men poengterer at det er en lek som er litt på grensen. Dette tolker jeg som at hun også er obs på at dette er en lek som kan få negativt utfall gjennom skader og lignende. Jeg føler hun har et positivt forhold til denne typen lek.

Videre spurte jeg om hvilke leker de mente omfattet dette begrepet. Her nevnte alle informantene klatring og lekeslissing som risikofylte leker. John og Elin påpeker også at aking i stor fart kan kategoriseres som risikofylt. Elin nevner videre bruken av kniv, mens Grete sier at det å ferdes på skumle turområder med stup har en viss risiko. Tar man utgangspunkt i Sandseters (2010c) kategorisering av risikofylt lek er informantene inntil fem av totalt seks kategorier. Disse er som beskrevet i teoridelen: leker med stor høyde, hvor det er fare for skade ved fall. Leker med stor fart, hvor man kan treffe noe eller noen. Leker med farlige redskaper, som bruk av øks, kniv, sag og hammer. Leker nær farlige elementer, hvor man kan falle ned eller inn i noe. Leker som innebærer kamp, hvor barna ved bryting, slåssing og fekting kan skade hverandre. Leker hvor barna kan forsvinne eller gå seg bort når de er uten oppsyn i skogen og lignende. Det er kun den sistnevnte kategorien som ikke nevnes av informantene. Årsaken til at de ikke nevner dette kan være flere. Kanskje de ikke ser på dette som risikofylt? Eller kan det være at personalet ikke lar barna bevege seg fritt i skogen i noe særlig grad? Informantene kommer likevel inn på dette temaet under punkt 4.2 på spørsmålet som omhandler pedagogisk leders syn på barns sikkerhet i barnehagen.

På spørsmålet om nytteverdi merkes det at Grete har mer kunnskap rundt denne typen lek enn de andre. Hun nevner blant annet at denne typen lek bidrar til å gi barna en sterkere kropp og bedre motoriske ferdigheter. Dette samsvarer med det Sandseter (2010c) skriver om at barn som er fysisk aktive, og søker motoriske og fysiske utfordringer i leken vil få en sterkere kropp og bedre motorisk kontroll. Grete nevner også at det er mye sosial læring i boltreleken og lekeslissingen gjennom at barna får målt krefter, samt kjenne på egne og andres grenser. Sandseter (2010c) hevder også om at det er mye sosial læring i kampeleker. Gjennom blant annet lekeslissing får barna erfaring med måling av krefter, makt, underlegenhet,

overlegenhet og tilpasning. Selv om Grete ikke beskriver læringsutbytte like konkret som Sandseter, viser hun at hun har større kunnskap rundt nytteverdien av den risikofylte leken enn Elin og John. Det skal likevel sies at John har et godt poeng når han understreker at barn både lærer å kontrollere sinnet, samt lære reglene i leken gjennom lekeslåssing. Det er en positiv effekt at barn nettopp gjennom kampeker får lært seg å regulere sin egen aggresjon, samt at de lærer å forstå andre. Sandseter (2010c) påpeker også at aggressive og bråkete barn kan ha problemer med å få seg venner siden de ofte blir mislikt av de andre barna. Elin sier at lekeslåssingen er spesielt viktig for guttene i barnehagen. Hun utdyper med å si at det er viktig at de får utfordret sin komfortsone og at de blir tryggere på hvem de er. Dette kan ses i sammenheng med hva Friis (2006) sier om at det er flest gutter som er tapere i dagens skole. Tar man utgangspunkt i dette er det viktig å se på guttene i barnehagen og hvordan de voksne forstår og samhandler med dem.

Grete hevder hun gjennom ny kunnskap har fått et annet syn på den risikofylte leken. Dette kan ses i sammenheng med hva Sandseter (2010c) skriver om at holdningene og praksisen til de ansatte er viktige for at barn skal få mulighet til å prøve seg på utfordringer og det å mestre risikoer i leken sin. Som i Grete sitt tilfelle tror jeg det er lettere for henne å godta og motivere til denne typen lek når hun ser nytteverdien av den. Jeg tror også det vil være lettere for henne å forsvare den risikofylte leken ovenfor bekymrede foreldre og kolleger når hun besitter denne kunnskapen.

På spørsmålet om barnehagen har fokus på risikofylt lek fikk jeg veldig sprikende svar. Elin og John kunne fortelle at barnehagen ikke hadde noe fokus på den risikofylte leken. I årsplan og andre plandokumenter var det heller fokus på sikkerhet. Begge kunne likevel fortelle at deres barnehager har fokus på fysisk aktivitet og det å bruke kroppen sin. John poengterte også at de hadde et stort fokus på risikovurdering. Dette kan ses sammenheng med det stadig økende fokuset på barns sikkerhet i dagens samfunn (Sandseter, et.al 2013). Det er klart at barna skal være trygge i barnehagen, men hva om det går utover deres utvikling? Som Sandseter (2010c) sier er det de ansatte i barnehagen som fastsetter rammene for muligheter og begrensinger for hvordan barn får utfolde seg i leken. Man må være oppmerksom på barns mestrings- og spenningsnivå. For barn er det naturlig å søke utfordringer i leken.

Grete kunne derimot fortelle at de hadde et spesielt fokus på boltrelek og lekeslåssing i hennes barnehage. Dette var noe hennes nye styrer hadde brakt på banen. Videre kunne hun fortelle at

gjennom å lese seg opp på relevant teori hadde hun fått et annet syn på denne typen lek. Hun fortalte videre at hun også så at flere av barna var opptatt av å få lekeslås. Dette kan ses i sammenheng med det Sandseter (2010c) sier om at enkelte barn er mer spenningsøkende enn andre. Likevel er alle barn på en konstant søken etter å teste seg og sine omgivelser. Selv om Elin og John sa at barnehagene ikke hadde noe fokus på risikofylt lek tror jeg mye ligger i at de ikke er så godt kjent med begrepet. Den risikofylte leken har alltid vært der, men er et relativt nytt begrep som ikke har vært så mye forsket på. Som de sier har barnehagene deres fokus på fysisk aktivitet og det å bruke kroppen sin. Det kan være at mye av det de gjør i barnehagen faller inn under kategorien risikofylt lek uten at de har tenkt over det.

4.2 Tilpasning

Denne andre deloverskriften går på hvordan pedagogiske ledere jobber med tanke på å tilrettelegge for risikofylte aktiviteter.

4.2.1 Data

- Noen ganger må barn veiledes/motiveres til å sitte stille. Hva tenker du om å veilede/motivere et barn til å prøve risikofylte aktiviteter?

Her er alle informantene enige om at de vil motivere barnet. Elin mener det er viktig å motivere barnet til å pushe noen grenser og la det gå litt utenfor komfortsonen sin. Hun vil oppfordre dem til å prøve. Grete sier at det er viktig at dette barnet får mulighet til å observere og lære av de andre barna. Deretter sier hun at man kan gå inn og spørre om han/hun har lyst til å prøve. Hun poengterer også at hun er opptatt av å gi ros til de som for eksempel forsøker å klatre i et tre. Men hun presser ikke barna. Har de ikke lyst er det greit. John er opptatt av å motivere barn som vegrer seg for å prøve risikofylte leker. Han ønsker at barna skal presse seg litt, og prøve disse aktivitetene. Men de skal ha lyst til det selv. Han ønsker å være en motivator istedenfor å være den som stopper dem. John roser de som prøver og gir de skryt.

4.2.2 Drøfting

Det at alle informantene vil motivere og rose barn som våger å prøve risikofylte aktiviteter tolker jeg som at de vil være der for barna, motivere og støtte de til å prøve risikofylte

aktiviteter. Også Lundhaug (2010) påpeker viktigheten av å være tilstedeværende for barna i barnehagen. De voksne kan være med å hjelpe barna i leken. Vygotskij (her i Wilhelmsen & Holte, 2010) kaller dette et «støttende stillas». Dette går ut på at de voksne støtter barnet i en periode frem til barnet mestrer leken av seg selv. Ved å hjelpe barna å nærme seg det de frykter i eget tempo og gjennom lekens relativt trygge rammer lærer de å mestre det de tidligere fryktet (Aldis, 1975, her i Sandseter 2010c). Barna trenger ikke frykte noe de mestrer. Ut fra svarene til informantene virker det som alle ser positive aspekter ved denne typen lek. Dette stemmer ikke med hva Rasmussen (1996) sier om at barnehagepersonale ofte er kritiske i å tillate risikofylt lek.

4.3 Erfaring

Under denne tredje deloverskriften har jeg prøvd å komme nærmere inn på informantenes egne erfaringer og opplevelser av den risikofylte leken.

4.3.1 Data

- Har barnehagen noen typiske risikotakere, og hvordan oppleves disse i barnehagen?

På dette spørsmålet svarer samtlige at de ikke har noen utprega risikotakere i barnegruppen akkurat nå. Men både Elin og John sier de har noen barn som tøyer litt grenser og som er glade i den fysiske leken.

- Hva ser du på som utfordrende ved risikofylt lek?

På dette spørsmålet tar Elin utgangspunkt i lekeslåssing. Dette sier hun kan være en utfordring. Om det skal tillates eller ikke. Hun kan fortelle at hun har hørt om skoler som forbyr denne typen lek på grunn av at det er for mye trøbbel innblandet. Elin mener derimot det heller er vokseninteressen, voksendekningen og voksenrollen som bør sees mer i sømmene enn selve leken.

Grete synes egentlig bare det er positivt at barna får brukt seg. Hun tror utfordringen kan være når disse barna skal over i skolen. Hun undrer seg over om disse aktive barna kan få det tøft når de skal sitte på skolebenken.

For John er bemanningen den største utfordringen. Han mener det må være en voksen tilstede når denne leken finner sted. Når det er lite voksne har de ikke mulighet til å gå inn i hver situasjon for å samtale og veilede barna. Derfor velger man ofte den enkle løsningen og sier at de får bryte opp denne leken, selv om det ikke er den beste løsningen.

- Er det situasjoner i inne- eller uteområdet hvor du er bekymret for barnas sikkerhet?

Elin sier at hun ikke er bekymret. Hun føler barna er trygge både i uteleken i barnehagen og ute i skogen når de er på tur. Elin sier videre at de eneste gangene hun kan være litt bekymret for barnas sikkerhet er når de drar på tur til nye plasser, og hun ikke kjenner området. Grete påpeker også dette, og mener det er viktig at man blir kjent med områdene før man tar med barna. Men ellers er hun ikke bekymret for barnas sikkerhet.

John er heller ikke bekymret for sikkerheten til barna. Som tidligere nevner han at barnehagen har et veldig fokus på helse, miljø og sikkerhet. Han forteller videre at de har risikovurdert turområder, uteområde, avdelingene og hele barnehagen generelt.

- Hva påvirker måten du forholder deg til denne typen lek på?

Elin mener mye ligger i hennes grunnsyn, og hennes egen barndom og oppvekst. Hun kunne fortelle at hun var en typisk guttejente som klatret i trærne og lekte mye i skogen som liten. Dette var den leken hun husket best fra barndommen. Hun avslutter med å si at hun ikke ønsker passive polstra barn i barnehagen.

Grete sier at barnehagens fokus på boltrelek og lekeslåsning har gikk henne et nytt syn på denne leken. Hun har fått ny kunnskap rundt hvor mye læring det er i denne typen lek. Men i likhet med John nevner hun bemanningen som en utfordring. Hadde det vært flere voksne mener hun det ville vært lettere å ta seg av situasjoner som oppstår på en bedre måte.

John påpeker også at tidligere erfaringer og opplevelser opp gjennom årene er med og påvirker hans syn på risikofylt lek. Hvor mye han tolererer har en sammenheng med hva han fikk lov til selv som liten. John sier at det også er viktig å høre på foreldrene til barna. Det er deres barn, og John vil gjerne høre hva de mener om saken. Han avslutter med å si at han etter å ha fått barn selv ser annerledes på ting enn tidligere. Det har skjedd en utvikling.

4.3.2 Drøfting

På spørsmålet om barnehagen hadde noen typiske risikotakere var alle informantene enige om at de ikke hadde noen utprega risikotakere i barnegruppen sin. Elin og John nevnte at enkelte av barna tøyde grensene og var glade i den fysiske leken. Dette synes jeg er et interessant funn. Ifølge Sandseter (2010c) er det naturlig for barn å oppsøke de risikofylte aspektene i leken. Hvorfor finnes det ikke tydelige risikotakere i disse barnegruppene? Her tror jeg noe av svaret kan ligge i den norske kulturen og synet på barneoppdragelse. Sandseter (2010a) skriver om at barn i Norge lever i et samfunn som har en tradisjon for å verdsette barns trang til og utforske, samt legge til rette for at de får prøvd seg på ulike utfordringer. Dette gjenspeiles også i Rp (06/11) hvor det fokuseres på at barn skal få mulighet til utfordrende lek i varierte miljøer. Sannsynligheten for at barnehagene har barn som aktivt søker spenning og risiko i leken sin er derfor stor. Derfor kan det virke som informantene har et liberalt syn på den risikofylte leken. Det kan virke som den risikofylte leken har greie rammer i disse barnehagene. Det liberale synet synes jeg også vi kan finne igjen på spørsmålet om eventuelle utfordringer knyttet til denne typen lek. Her er det ingen av informantene som nevner frykten for alvorlige skader. Her fokuserer de heller på voksenrollen og bemanningen. Elin mener det er viktigere å se på vokseninteressen og voksenrollen enn på leken. Her mener jeg Elin nevner noe vesentlig som går direkte på min problemstilling. Siden jeg skal se på pedagogisk leders forståelse av risikofylt lek er det relevant å se på voksenrollens betydning for barns mulighet til utøvelse av risikofylt lek. Som nevnt tidligere er det de ansatte som fastsetter rammene for muligheter og begrensinger for hvordan barn får utfolde seg i leken (Sandseter, 2010c). John er spesielt opptatt av bemanningen rundt dette spørsmålet. Han mener det må være en voksen tilstede når denne typen lek finner sted. Når det er lite voksne har han ikke mulighet til å gå inn i situasjonen for å samtale, støtte og eventuelt veilede barnet. Ut fra forskningen til Sandseter (2010c) kan man se at mangel på oppsyn fra voksne er en av grunnene til at det skjer ulykker i barns lek. På den andre siden viser også forskningen at overbeskyttende og engstelige mødre øker sjansen for at barnet skader seg ved at barnet blir mer engstelig og får en dårligere risikomestring. Dette tror jeg ikke bare gjelder engstelige mødre, men også personalet i barnehagen er engstelige. Barna tilbringer mye tid der, og de voksnes holdninger smitter over på barna. For å unngå å sette begrensninger, samt ta vare på deres sikkerhet må

man finne en balansegang. Barn må få utforsket sitt spenningsbehov og mestringsnivå samtidig som de voksne er tilstedeværende og støttende (Sandseter, et.al, 2013).

På spørsmålet om det er situasjoner i inne- eller uteområdet hvor de er bekymret for barnas sikkerhet sier både Elin og Grete at de kan være bekymret for barnas sikkerhet når de drar på nye og ukjente turmål. Her tolker jeg det som de både er redde for at barna kan gå seg bort, samt at de kan skade seg. Her kommer de inn på den siste av Sandseters (2010c) sine seks kategorier, nemlig lek hvor barna kan gå seg bort. Videre er det interessant at verken Grete eller Elin nevner innerommet i det hele tatt. Dette tror jeg kan ses i sammenheng med det Sandseter (2010c) skriver om at den risikofylte leken først og fremst forekommer utendørs. Fjørtoft (2010) utdyper dette med at barn kan bevege seg fritt, at det oppstår mindre konflikter, mer kreativ lek, samt at motorikken utvikles gjennom lek i variert naturterreng. At barn får være utendørs er den beste garantien for aktive barn (ibid). John på sin side sier at han ikke er bekymret for barns sikkerhet. Han begrunner dette med at de har gjennomført en risikovurdering av alle inne- og uterom hvor barna leker seg. Kan dette bidra til at barna opplever større frihet i leken? Eller betyr det bare at personalet har fjernet alle risikomomenter og dermed setter begrensninger for barna? Ut fra det ene intervjuet er det umulig for meg å svare på dette. Hadde jeg derimot brukt observasjoner ved siden av kunne jeg kanskje funnet svar på dette.

På spørsmålet om hva som påvirker deres måte å forholde seg til denne typen lek på svarte både Elin og John at det hadde mye med deres egen barndom og oppvekst å gjøre. Elin understreket at dette var den leken hun husket best fra barndommen, og avsluttet med å si at hun ikke ønsket passive polstra barn i barnehagen. John påpekte også at hvor mye han tolererte av den risikofylte leken hadde sammenheng med hva han fikk lov til selv som liten. Dette kan ses i klar sammenheng med hva Sandseter (2010c) sier om at barnehagepersonalets oppfatning av risikofylt lek er avgjørende for hvor mye risiko barna får mulighet til å søke. Betyr dette at barns anledning til å søke risiko i leken bare avhenger av personalets holdninger? Jeg tror ikke svaret er så enkelt. Grete sier at kunnskap har gitt henne et nytt syn på denne typen lek. Ifølge Sandseter (2010c) er mannlige ansatte mer spenningsøkende og har et mer liberalt syn på denne leken. Dette tolker jeg som at mannlige ansatte verdsetter denne leken mer enn de kvinnelige ansatte. Men betyr det at de har mer kunnskap? Neppe. For meg er det viktig at barn får klatre i trærne, lekeslås, ake i stor fart, gå på oppdagelsesferd og lignende. Men hvorfor er det viktig? Det er nettopp denne kunnskapen Grete har fått gjennom fokuset på risikofylte aktiviteter i barnehagen. Gjennom å formidle

kunnskap om risikofylt lek tror jeg personalet vil se betydningen av denne leken og være mer tolerant ovenfor den i fremtiden.

4.4 Håndtering

I denne delen utarbeidet jeg en case som informantene skulle fortelle hvordan de ville gripe an. Dette gjorde jeg for å finne ut hvordan de håndterer denne typen lek i barnehagehverdagen.

4.4.1 Data

- Du observerer to barn som er i gang med å lekeslåss. Du vet at det ene barnet raskt blir aggressivt og fungerer dårlig i denne typen lek. Hva gjør du?

Elin sier at hun ville observert litt på avstand først, og sett hvordan kampen hadde utartet seg. Hun sier at barnet må lære seg saker og ting om denne typen lek. Videre ville hun gått inn og veiledet om det hadde gått over styr.

Grete ville også starte med å observere, og funnet ut hva som skjer. Hun ville sett på ansiktsuttrykk og kroppsspråk for å se om leken fungerer eller om den går over styr. Hadde hun sett at leken ikke fungerte ville hun gått inn og veiledet. Men om det viste seg at barnet ikke kunne følge reglene i leken ville hun avbrutt aktiviteten.

John vil også ha gått inn og veiledet. Han sier målet hans er å lære barnet å mestre denne typen lek. Det blir feil om alle andre får lekeslåss, og ikke han. John sier videre at det er hans oppgave å lære han å mestre denne leken, og at han gir positive tilbakemeldinger når barnet klarer å følge reglene i leken.

4.4.2 Drøfting

Helt til slutt vil jeg drøfte rundt casen jeg lagde for mine informanter. Den gikk som nevnt ut på at man observerer to barn som er i gang med og lekeslåss. Man vet at det ene barnet raskt blir aggressivt og fungerer dårlig i denne typen lek. Her var Elin og Grete samstemte i at de vil starte med å observere leken på avstand for å finne ut hva som skjer. Videre ville de gå inn

og veiledet om det var nødvendig. Jeg synes svarene fra Grete og Elin var lite utfyllende på dette spørsmålet. Kanskje jeg skulle stilt de noen oppfølgingsspørsmål? John synes jeg derimot reflekterte bedre rundt sitt svar. Han mente at det var hans mål at barnet skulle lære å mestre denne typen lek, og at det ville være feil om de andre barna fikk slåss men ikke vedkommende. Videre mente John at det var viktig å gi vedkommende positive tilbakemeldinger om barnet begynte å mestre lekens regler. Dette stemmer godt med hva Blume (2003) sier om at barn trenger en positiv læringsatmosfære for å gjøre seg gode erfaringer med slåssing. Barnet må forstå at de slåss med hverandre, og ikke mot hverandre. Men er det bare positivt at ingen av informantene vil bryte inn? Hva om det andre barnet blir skadet? Her vil jeg hevde Blume (2003) har et poeng når han påpeker at man ikke alltid kan beskytte barna mot smertefulle opplevelser, men at man må støtte barna og hjelpe dem til å takle slike situasjoner også. På bakgrunn av dette mener jeg John har en klarere tanke bak sine valg av handlinger enn Grete og Elin har rundt denne casen.

5. Avslutning

Avslutningsvis vil jeg sette funnene i drøftingen opp mot problemstillingen, samt komme med noen tanker og refleksjoner til slutt. Min problemstilling;

Hvilken forståelse har pedagogiske ledere av risikofylt lek, og hvordan forholder de seg til risikofylt lek i barnehagen?

Svarene jeg fikk av mine informanter synes jeg generelt var gode og reflekterte. Svarene var også relativt samsvarende med teoriene. På spørsmålet rundt deres forståelse av den risikofylte leken synes jeg spesielt Grete skilte seg ut fra de to andre informantene. At hennes barnehage hadde jobbet med boltrelek og lekeslåssing var synlig i hennes forståelse. Hun var både bevisst på læringsutbyttet av leken og viktigheten av at barna skulle få drive med risikofylte aktiviteter. Selv om Elin og John også nevnte dette føler jeg Grete svarer mer utfyllende og har en dypere forståelse av den risikofylte leken.

På spørsmål om hvordan de forholder seg til den risikofylte leken var alle informantene ganske samstemte. Det virket som alle så viktigheten av at barna fikk teste grenser og bruke kroppen sin aktivt. Selv om mye av det de sa ikke er teoretisk forankret, viser det uansett at de

ser at barna får et utbytte av den risikofylte leken. Disse funnene stemmer ikke overens med hva Breivik (2001) hevder om at dagens barndom er preget av voksenstyrte inneaktiviteter og forsiktiggjøring, som fører til en kjedelig, lite stimulerende og utviklende oppvekst.

Selv om mitt datamateriale ikke er massivt nok til å trekke noen endelige konklusjoner, viser det i alle fall at Elin, Grete og John er gode eksempler på pedagogiske ledere som til tross for det økende fokuset på barns sikkerhet i barnehagen ser nytteverdien av den risikofylte leken. Dette vises først og fremst gjennom at de gir barna muligheten til å søke fysiske utfordringer og prøve ut sine kroppslige utfordringer. Likevel tror jeg mange barnehageansatte trenger mer kunnskap rundt den risikofylte leken. Grete sa at ny kunnskap ga henne et nytt syn på denne leken. Som Sandseter (2010c) hevder er personalets holdninger avgjørende for barns muligheter til å prøve utfordringer. Derfor tror jeg et kunnskapsløft rundt omkring i barnehagene ville gitt personalet et nytt og mer nyansert syn på den risikofylte leken.

Selv om jeg føler å ha fått mange gode svar gjennom intervjuene, stusser jeg litt over at ingen av informantene nevnte lekens egenverdi. Er ikke egenverdien det viktigste? Jeg er opptatt av den gode barndom. Dette er en periode i livet der barn må få lov til å være barn. Leken er altopplukkende, den er et mål i seg selv (Lillemyr, 2009). Jeg mener barna skal få nyte den herlige tiden som barndommen er. Vi må ikke bare fokusere på det som kommer.

Barndommen er kort nok som den er.

Litteraturliste

Bagøien, T.E.(1999). *Barn i friluft- om verdifullt friluftsliv*. Sebu Forlag: Oslo

Blume, M.(2003). *Slåsskultur i teori og praksis- kampeleker og slåsskamper til beste for barna*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag

Bredesen, O.(2004). *Nye gutter og jenter- en ny pedagogikk?* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Breivik, G.(2001). *Sug i magen og livskvalitet*. Oslo: Tiden Norsk Forlag AS

Dalland, O.(2012). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal akademiske forlag: Oslo

Fjørtoft, I. (2010). Fysisk aktivitet i barnehagen. I Wilhelmsen, B.U & Holthe, A. (red). (2010). *Måltider og fysisk aktivitet I barnehagen- barnehagen som arena for folkehelsearbeid* (s. 120-137). Oslo: Universitetsforlaget

Friis, P.(2006). *Temahefte om menn i barnehagen, om å rekruttere og beholde menn i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Kibsgaard, S. & Sandseter, E.B.H.(2010). Bevegelseslek i barnekulturen, tradisjoner og kulturelt mangfold. I Sandseter, Hagen & Moser (red). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (s. 65 – 80). Oslo: Gyldendal Akademiske

Kunnskapsdepartementet.(2006/2011). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

Lillemyr, O.F.(2009). *Lek på alvor*. Universitetsforlaget: Oslo

Lundhaug, T. (2010). Inkludering i fysisk aktivitet. I Wilhelmsen, B.U & Holthe, A. (red). (2010). *Måltider og fysisk aktivitet I barnehagen- barnehagen som arena for folkehelsearbeid*.(s.138-147). Oslo: Universitetsforlaget.

Pape, K.(2006). «*Æ trur dæm søv*» Om aktive voksne og sosial kompetanse i barnehagen. Oslo: Kommuneforlaget

Rasmussen, T.H.(1996). *Orden og kaos*. Forsythia

Rønning, F., Diesen, R., Hoveid, H. og Pareliussen, I.(2012). *FoU i praksis 2011- Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanningen*. Tapir akademisk forlag: Oslo

Sandseter, E.B.H. (2010b). Det opplevelses- og spenningsøkende barnet. I Sandseter, Hagen & Moser (red). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (s. 53 – 62). Oslo: Gyldendal Akademiske

Sandseter, E.B.H.(2011). Den risikofylte lekens vilkår. *Barnehagefolk*, 2, 27-31.

Sandseter, E. B.H, Sando, O.J, Pareliussen, I & Egset, C.(2013). *Kartlegging av hendelser og ulykker som medfører skade på barn i barnehage*. Utgiver: Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning. Lokalisert på <http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2013/Skaderapporten.pdf?epslanguage=no>

Sandseter, E.B.H. (2010c). “Når det kile i magen må æ bare flir og hyl!” Betydningen av barns risikofylte lek. I Kvello, Ø. (red.). *Barns barnehage 2. Barn i utvikling*. (s. 178-194). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Sandseter, E.B.H. (2010a). Spenningsfylt aktivitet i barnehagens uteområde – å balansere mellom trygghet og risiko. I Wilhelmsen, B.U., Holthe, A. (red.). *Måltider og fysisk aktivitet i*

barnehagen – barnehagen som arena for folkehelsearbeid. (s. 163-176). Oslo:
Universitetsforlaget.

Storlie, R.(2012). «Vil du være med på leken, får du tåle steken» om boltrelek og lekeslåsing i barnehagen. Første steg, 2. 10-13

Sjøvik, P.(red).(2007). *En barnehage for alle.* Spesialpedagogikk i førskoleutdanningen.
Universitetsforlaget